УДК 621. 397. 13: 371. 687

РОЛЬ ВИРАЖАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ТЕЛЕМОВЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Лозов'юк Л.С., студент

Запорізький державний університет

Стаття присвячена виражальним засобам телебачення, причинам і наслідкам їх впливу на аудиторію. У роботі здійснено спробу дати оцінку ролі ТБ у процесі виховання молодого покоління, а також пропонуються методи, за допомогою яких виховна функція телепередач реалізувалась би якнайповніше

Ключові слова: молодь, виражальний засіб, телеканал, програма, зображення, звук, телетекст, виховання, метод, навчання, пояснення, навіювання, переконування, схвалення, осудження.

Лозовьюк Л.С. РОЛЬ ВЫРАЗИТЕЛЬНЫХ СРЕДСТВ ТЕЛЕВИДЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ВОСПИТАНИЯ МОЛОДЕЖИ / Запорожский государственный университет, Украина

Статья посвящена выразительным средствам телевидения, причинам и последствиям их влияния на аудиторию. В работе сделана попытка дать оценку роли ТВ в процессе воспитания молодого поколения, а также предлагаются методы, при помощи которых воспитательная функция телепередач наиболее полно смогла реализоваться.

Ключевые слова: молодежь, выразительное средство, телеканал, программа, изображение, звук, телетекст, воспитание, метод, обучение, объяснение, навеивание, убеждение, одобрение, осуждение.

Lozovyuk L.S. THE MAJOR EXPRESSIVE MEANS OF TV IN EDUCATION OF YOUTH / Zaporizhzhya state university, Ukraine

The article is devoted to expressive means of TV, the reasons and consequences of their influence on the audience. In work attempt to assess a role of TV is made during education of young generation, and also methods by means of which educational function of telecasts most full could be realized are offered.

Key words: youth, expressive mean, TV channel, TV schedule, representation, sound, TV text, education, method, training, explanation, involving, persuasion, approval, censure.

Процес виховання є складним та багатоаспектним. У сучасному суспільстві одну з головних ролей у справі виховання відіграють засоби масової інформації, зокрема телебачення, адже саме телебачення є найвпливовішим з усіх ЗМІ.

Надзвичайний вплив ТБ на формування громадської думки пояснюється комплексом виражальних засобів, що їх використовує телемовлення. А саме:

1). Зображення: кадр, план, ракурс, монтаж.

2). Звук, що має такі виражальні засоби : людська мова, звуко-шумова картина подій і явищ, музика – як самостійний вид мовлення і як додаток до шумів і зображення в інформаційних повідомленнях, звукова композиція.

3). Телетекст, який включає в себе : зміст повідомлюваного, комп'ютерне оформлення, рух по екрану, монтаж телетексту.

4). Синтетичні виражальні засоби, прикладом яких є різноманітні поєднання зображення, мови, шуму, тексту та музики, зокрема мізансцена – конфлікт, виражений через єдність звуку і зображення в цілому.

Таким чином, за допомогою названих виражальних засобів телебачення є надзвичайно впливовим. Сила цього впливу пояснюється також найкращими умовами сприйняття, до яких входить максимальна оперативність, об'єктивність та комфортність сприйняття.

Серед усіх інших способів відображення життя ТБ най більше нагадує саме життя, бо світ через призму телекрану сприймається у кольорі, об'ємі, русі, гармонії з емоційними орієнтирами людини, що зумовлене ефектом співпереживання.

Найлегше впливу телебачення піддаються молоді люди. Щоденно представники нового покоління знаходяться у полі дії величезного моря інформації, яка ллється з телеекранів. Кого підтримає молодь? Яку життєву позицію займе? Ці питання завжди надзвичайно актуальні. Тому дуже важливо, щоб вплив ТБ був позитивний з точки зору виховання молодої людини як повноцінного, свідомого члена суспільства. Багатство життя на екрані – джерело, основа розвитку особистості.

Науковці розглядають виховні функції телебачення через призму завдань національного виховання. І це природно, адже процес державотворення в Україні триває, і основним завданням тележурналістів залишається сприяння державній ідеології, піднесенню національної культури, а головне – виховання, зміцнення покоління, здатного збудувати державу, яку поважали б у світі.

На сьогоднішній день на українському телебаченні поруч з небагатьма вдалими та цікавими програмами, як то "Освітній канал" (УТ-2). все ширше приходить захоплення чужою масовою культурою (російською та західною). Наслідки такого явища не можна назвати позитивними, бо невідповідність світосприйняття, певних суто національних характеристик спричиняють у молодого покоління психологічні розлади самосвідомості. Телеефір пропонує глядачам західний тип героя – безжалісного, цинічного, але який завдяки саме цим якостям досягає успіху. Такий погляд на життя не може не позначитися на психічному сприйманні навколишнього світу. Ось чому завданням телевізійних працівників, а особливо журналістів, повинно бути виховання молоді на ґрунті національного патріотизму. Чесність, доброта, людяність мають протистояти на екрані жорстокості, байдужості. Телебачення повинне навчити молоду людину думати, робити вибір на користь добра.Особливо це стосується публіцистичних та інформаційно – розважальних передач.

Зараз для молоді потрібні якісно нові передачі, які б допомогли знайти своє місце у суспільстві, стати повноцінною особистістю.

Досягти такої мети можна, сповідуючи певні принципи, використовуючи спеціальні методи виховання.

Першим з них є "пряме навчання вартостей", яке передбачає застосування декількох послідовних прийомів: засвоєння інформації через пояснення, розповіді, лекції на моральні теми, запам'ятовування, відтворення. На ТБ цей прийом доречно використовувати у публіцистичних передачах, нарисах. Героями таких журналістських творів повинні бути люди, яки вже знайшли своє місце в житті і вважають себе щасливими.

Продуктивним прийомом є пояснення і керована дискусія, які проектують моральні принципи на реальне життя. Як варіант – ток-шоу, під час якого молода аудиторія самостійно шукає відповіді на життєво важливі питання, а гості студії, спираючись на власний досвід, лише допомагають їм.

Цікавою і корисною є ролева гра, під час якої учень уявляє себе в певній соціальній ролі. Його завдання – розв'язати конкретну моральну проблему.

Не менш ефективним методом виховання є опосередковане навчання повноцінному сприйняттю вартостей. Це художні та мультиплікаційні фільми, відеокліпи і навіть рекламні ролики.Саме вони формують у молоді стереотипи поведінки, зразки краси, престижу. Важливо, щоб ці телевізійні продукти не спотворювали уявлення про моральні вартості.

Виховання прикладом – дуже поширений сучасний метод. Увага до людей, які часто є зразком поведінки, лежить в основі ток-шоу, які розкривають життя відомих особистостей, причетних до світу шоу-бізнесу, політики тощо. Вдало використовується виховання прикладом у молодіжній програмі "Класик-прем'єр" (УТ-1), де героями передачі обираються молоді люди, які, не зважаючи на свій вік, вже досягли певних успіхів у житті.

Цілком придатними для ТБ є такі виховні методи як навіювання, навчання, переконування, схвалення та осудження. Часто ці методи взаємодіють, переходячи один в інший.

За допомогою методу навіювання можна викликати в реципієнта будь-яке відчуття, збудити його уяву, переконати у чомусь, тому дуже часто його використовують у рекламних роликах. Молоді люди постійно отримують з екрану готову модель успіху, причому для цього достатньо купити шампунь, жувальну гумку чи зубну пасту. Такий спрощений шлях, на думку фахівців, руйнує реальне світосприйняття людини. Цей спосіб буде найефективнішим, якщо молоді навіюватимуться позитивні якості та спосіб життя, прищеплюватимуться справжні моральні цінності.

Метод навчання має спільні риси з навіюванням. Застосовуючи його, глядачеві пропонується пережити в процесі діяльності певний елемент поведінки. Тому телевізійні матеріали повинні ґрунтуватися на позитивно забарвлених фактах реального життя. Навіть говорячи про негативні події, журналіст повинен наповнювати матеріал оптимістичним настроєм, відчуттям того що погане мине, і все прийде до ладу. Як приклад тут можна навести програму телеканалу УТ-1 про позитивні тенденції в галузі культури - "Не все так погано...", де сама назва позитивно налаштовує глядача.

Щодо методу переконання, з його допомогою глядачеві передаються морально-етичні ідеї та правила, переконання в їх вірності. Але цей метод повинен використовуватися тонко, ненав'язливо, без постулювання штампів, усім відомих істин.

Метод схвалення й осудження теж слід використовувати дуже обережно, не нав'язуючи молодій людині певних думок, а лише підводити її до міркувань, дозволяючи зробити власні висновки. Зразком

застосування цього прийому можуть бути телепрограми релігійного змісту – “Відкриваємо Біблію” (УТ-2).

На жаль, сьогодні на українському телебаченні більше уваги приділяється розважальній, а не виховній функції. Але слід пам’ятати, що навіть розвага виховує. Тому у телепродукті повинні гармонійно поєднуватись розважальне виховання й інтелектуальна наповненість. Створюючи нове ТБ, необхідно враховувати, що молодь треба вчити мислити цікаво та неординарно.

Зважаючи на усе вище сказане, журналіст повинен відчувати усю свою відповідальність перед молодою аудиторією, розуміти свою мету, а не робити програму заради самої програми. Адже телебачення – четверта влада – найсильніша, бо це влада над душами та свідомістю людей. І тільки професійне, високоморальне телебачення зможе виховати людину високодуховну, зрілу, яка зможе відстояти свою думку та ідеали.